

TỔNG HỢP BIỂN ĐÔNG TUẦN QUA

(từ 3/3 đến 9/3/2014)

- Hội nghị không chính thức Tư lệnh Lực lượng Quốc phòng ASEAN
- Trung Quốc tiếp tục tăng ngân sách quốc phòng
- Tàu chiến Trung Quốc đến Biển Đông tìm máy bay Malaysia mất tích
- Trung Quốc tuyên bố sẵn sàng hợp tác với ASEAN về Bộ Quy tắc ứng xử
- Tàu cá Việt Nam bị tấn công ở Quần đảo Hoàng Sa
- Philippines nâng cấp căn cứ hải quân ở Biển Đông
- Mỹ quan ngại sự thiếu minh bạch của quân đội Trung Quốc
- Mỹ - Philippines Đối thoại chiến lược song phương lần thứ 4

Động thái của các quốc gia

+ Trung Quốc:

Trung Quốc tập trận trên Biển Đông. Theo trang East-asia-intel, lần đầu tiên, cả ba tàu đổ bộ lưỡng cư Type 071 đã được Hải quân Trung Quốc huy động trong một cuộc tập trận ở Biển Đông với nội dung giả định là tấn công chiếm đảo. Ngoài 3 tàu đổ bộ trên, tham gia cuộc tập trận còn có tàu khu trục, trực thăng quân sự và có thể cả tàu ngầm. Nguồn tin cho biết cuộc tập trận diễn ra vào tuần trước mà không nói rõ địa điểm và thời gian cụ thể.

Trung Quốc tiếp tục thử nghiệm tàu sân bay Liêu Ninh. Tàu sân bay đầu tiên của Trung Quốc – Liêu Ninh hôm 2/3 đã rời căn cứ ở Thanh Đảo ở tỉnh Sơn Đông, Trung Quốc để thực hiện nhiệm vụ huấn luyện và thử nghiệm. Theo Hải quân Trung Quốc, đây là chuyến hành trình đầu tiên thuộc kiểu này trong năm 2014 của tàu Liêu Ninh và là một phần

trong lịch trình huấn luyện và thử nghiệm hàng năm của con tàu này.

Trung Quốc sẽ phản ứng nếu bị khiêu khích. Phát biểu tại cuộc họp báo hôm 4/3, Người phát ngôn Kỳ họp thứ 2, Quốc hội Trung Quốc khoá 12, bà Phó Doanh cho biết, “hòa bình sẽ chỉ được bảo vệ bằng sức mạnh. Chính sách quốc phòng của Trung Quốc hoàn toàn mang tính tự vệ, không coi bất kỳ nước nào là mối đe dọa hay kẻ thù.” Theo bà Doanh, hợp tác là xu hướng chính trong quan hệ của Trung Quốc với các nước láng giềng, “Đối với những tranh chấp không thể giải quyết trong ngắn hạn, chúng tác tạm gác sang một bên, hoặc đàm phán về các kế hoạch khai thác chung. Tuy nhiên Trung Quốc sẽ phản ứng hiệu quả trước các khiêu khích từ các bên nhằm phá hoại an ninh và trật tự khu vực.”

Trung Quốc tiếp tục tăng ngân sách quốc phòng. Trung Quốc hôm 5/3 đã công bố tăng ngân sách quốc phòng trong năm 2014 lên 12,2%, tức là 808,23 tỷ nhân dân tệ (131,57 tỷ USD). Phát biểu tại Lễ khai mạc kỳ họp thứ 2 Quốc hội Trung Quốc khóa 12, Thủ tướng Lý Khắc Cường cho biết, chính phủ nước này sẽ “đẩy mạnh nghiên cứu về quốc phòng, phát triển các loại vũ khí và trang thiết bị mới, công nghệ cao, cũng như tăng cường bảo vệ biên giới trên

bộ, trên biển và trên không. Trung Quốc sẽ tăng cường toàn diện bản chất cách mạng của lực lượng vũ trang, tiếp tục hiện đại hóa và nâng cao khả năng chiến đấu và sức mạnh rắn đẽ của quân đội Trung Quốc trong thời đại thông tin.”

Trung Quốc ngang nhiên bắt giữ tàu cá trên Biển Đông. Bí thư tỉnh Hải Nam, Trung Quốc La Bảo Minh hôm 6/3 cho biết, hằng tuần, tàu tuần tra Trung Quốc vẫn tiến hành bắt giữ các tàu cá nước ngoài vi phạm cái gọi là “quy định đánh bắt cá mới” của tỉnh này. Theo đó, các tàu nước ngoài muốn đánh bắt ở khu vực biển mà Bắc Kinh tự cho mình có quyền quản lý, phải được sự đồng ý của chính quyền địa phương nếu không sẽ bị trục xuất, tịch thu thiết bị đánh bắt và có thể bị phạt tới 500.000 nhân dân tệ. Theo ông La, “Xử lý tàu nước ngoài vi phạm không phải mỗi ngày thì cũng ít nhất một lần/tuần, phần lớn được xử lý thông qua thương lượng và thuyết phục.”

Trung Quốc sẵn sàng hợp tác với ASEAN về Bộ Quy tắc ứng xử ở Biển Đông. Trước thềm Cuộc họp Nhóm Công tác Chung lần thứ 10 giữa Trung Quốc và ASEAN về việc thực thi Tuyên bố Ứng xử của Các Bên ở Biển Đông tại Singapore, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc Tần Cương hôm 7/3 cho biết, “Chúng tôi sẽ tiếp tục trao đổi một cách toàn diện và hiệu quả về việc thực thi DOC, tăng cường hoạt động hợp tác hàng hải thực chất và tiến hành tham vấn về Bộ Quy tắc Ứng xử ở

Biển Đông. Trung Quốc sẵn sàng hợp tác cùng ASEAN thực thi DOC và hướng tới tham vấn về COC trong quá trình này. Chúng tôi hy vọng các bên sẽ tạo điều kiện cũng như môi trường thuận lợi cho quá trình trên và chung tay bảo vệ hòa bình và sự ổn định ở Biển Đông.”

Ngoại trưởng Trung Quốc: ‘Bắc Kinh quyết bảo vệ từng tấc đất lãnh thổ’. Phát biểu tại cuộc họp báo bên lề Kỳ họp thứ hai Quốc hội Trung Quốc khoá XII ngày 8/3, Ngoại trưởng Trung Quốc Vương Nghị tuyên bố, “Chúng tôi không lấy bất kỳ thứ gì không thuộc về mình nhưng sẽ bảo vệ từng tấc đất lãnh thổ. Chúng tôi sẽ không bao giờ bắt nạt các nước nhỏ hơn, nhưng cũng không chấp nhận những cáo buộc vô lý từ những quốc gia nhỏ hơn”. Theo ông Vương, Trung Quốc sẵn sàng hiệp thương và đàm phán bình đẳng, giải quyết thoả đáng các tranh chấp biển bằng phương thức hoà bình trên cơ sở tôn trọng sự thật lịch sử và luật pháp quốc tế, đây là quan điểm trước sau không thay đổi.

Tàu chiến Trung Quốc đến Biển Đông tìm máy bay mất tích. Hải quân Trung Quốc cho biết hai tàu chiến của lực lượng này mang tên Tỉnh Cương Sơn và Miên Dương đang trên đường đến vùng biển nơi chiếc máy bay MH 370 của Hãng hàng không Malaysia Airlines được cho là gặp nạn. Tàu Tỉnh Cương Sơn, chở theo các thiết bị cứu hộ cùng nước uống và thực phẩm, rời thành phố Trạm Giang ở tỉnh Quảng Đông vào sáng 9/3 để tham gia công tác tìm kiếm cứu nạn. Trong khi đó, tàu Miên Dương đã khởi hành vào đêm 8/3.

Chuyên gia Trung Quốc đề xuất cơ sở hạ tầng tìm kiếm cứu nạn ở Biển Đông. Thiếu tướng Doãn Trác, Ủy viên Chính hiệp Toàn quốc Trung Quốc, hôm 9/3 cho rằng Trung Quốc cần xây cơ sở hạ tầng, phục vụ hoạt động tìm kiếm cứu nạn như sân bay và bến tàu, ở Biển Đông để có thể phản ứng kịp thời trước các vụ tai nạn trên biển và hàng không. Ông này ngang nhiên cho rằng Đá Chữ Thập thuộc Quần đảo Trường Sa của Việt Nam có thể sử dụng cho hoạt động tìm kiếm cứu nạn trên biển.

+ Việt Nam:

Việt Nam đánh giá cao sáng kiến của Indonesia về Biển Đông. Chiều 4/3, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đã hội kiến Chủ tịch Hội đồng Hiệp thương Nhân dân Indonesia Sidarto Danusubroto đang ở thăm Việt Nam. Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng bày tỏ vui mừng trước những bước phát triển mạnh mẽ trong quan hệ hợp tác

song phương của hai nước. Về vấn đề Biển Đông, Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng đánh giá cao sáng kiến 6 điểm của Indonesia về Biển Đông và đề nghị các bên liên quan thực hiện nghiêm túc DOC, tiến tới COC vì hòa bình, ổn định, hợp tác và phát triển trong khu vực. Về phần mình, ngài Sidarto Danusubroto nhấn mạnh, vấn đề Biển Đông cần được giải quyết bằng con đường hòa bình và đối thoại, góp phần bảo đảm môi trường ổn định trong khu vực.

Tàu cá Việt Nam bị tấn công ở Hoàng Sa. Ngày 9/2, tàu cá mang số hiệu QNg 90479ts ra đánh bắt hải sản ở vùng biển Hoàng Sa, đến khoảng 15 giờ ngày 1/3 thì bị một tàu sắt với khoảng hơn 35 người, mang súng, roi điện bao vây, tấn công. Ngày 3/3, tàu cá này đã cập Cảng Sa Kỳ trong tình trạng bị mất sạch ngư cụ, mạn tàu bị hư hỏng do tàu sắt đâm, toàn bộ ngư cụ như đồ lặn, thiết bị máy dò tín hiệu, máy định vị và gần 5 tấn cá, tôm hùm bị tịch thu. **Cũng giống trường hợp trên,** tàu cá Khánh Hòa KH 90746-TS đã bị một tàu “lạ” khống chế trên

vùng biển Hoàng Sa và lấy đi nhiều tài sản. Thông tin ban đầu, vào khoảng 15h ngày 21/2, tàu cá KH 90746-TS đang câu cá nhám ở vùng biển Hoàng Sa thuộc chủ quyền của Việt Nam thì bị một tàu “lạ” tiếp cận, đưa người xông lên không chế 8 ngư dân và lấy đi một số tài sản.

+ *Philippines:*

Ngư dân Philippines vẫn tự do ra vào khu vực Bãi cạn Scarborough. Người phát ngôn của Tổng thống Philippines, ông Edwin Lacierda tuyên bố ngư dân nước này vẫn có thể đến khu vực Bãi cạn Scarborough để đánh bắt cá và khai thác những nguồn lợi hải sản khác mà họ được phép. Theo ông Lacierda, Cục nghề cá và Nguồn lợi Hải dương Philippines (BFAR) sẽ tiếp tục hỗ trợ cho ngư dân nước này.

Philippines biểu tình phản đối Trung Quốc. Ngày 3/3, các nhà hoạt động thuộc đảng cánh tả Akbayan đã biểu tình trước lãnh sự quán Trung Quốc tại Manila để phản đối việc cảnh sát biển Trung Quốc phun vòi rồng xua đuổi tàu cá

Philippines ở bãi cạn Scarborough hôm 27/1. Phát biểu với báo giới, ông Emman Hizon thuộc đảng Akbayan, nhấn mạnh đây là hành động xâm lược rõ ràng. Ông Hizon kêu gọi Tổng thống Benigno Aquino không thương lượng về chủ quyền Philippines và phải bác bỏ bất cứ đề xuất nào của Trung Quốc, trong đó có cam kết tăng cường đầu tư ở Philippines, để Philippines trì hoãn việc kiện Trung Quốc tại Tòa Trọng tài.

Philippines nâng cấp căn cứ hải quân ở Biển Đông. Người phát ngôn của hải quân Philippines, thiếu tá Gregory Fabic hôm 6/3 cho biết quân đội nước này sẽ chi 500 triệu peso (11,2 triệu USD) để xây dựng một cảng tại vịnh Ulugan. Đây là căn cứ quân sự của Philippines nằm gần Biển Đông nhất và là sở chỉ huy của các lực lượng hải quân làm nhiệm vụ bảo vệ vùng biển phía Tây của Philippines. Theo ông Fabic, “Căn cứ đang được lên kế hoạch để nâng cấp...chúng tôi cần mở rộng căn cứ để có chỗ cho những tàu chiến lớn của hải quân.”

Philippines khẳng định có quyền bảo vệ lãnh thổ giống như Trung Quốc. Trong một cuộc họp báo ngày 9/3, phát ngôn viên của phủ Tổng thống Philippines ông Herminio Coloma tuyên bố, “Tất cả các quốc gia đều có quyền bảo vệ lãnh thổ của mình. Đó là nguyên tắc mà chúng tôi đang tuân thủ. Quan điểm của Philippines dựa trên các nguyên tắc của luật pháp quốc tế như UNCLOS 1982.”

+ Mỹ:

Mỹ quan ngại sự thiếu minh bạch của quân đội Trung Quốc. Trong buổi điều trần trước Ủy ban Đối ngoại của Thượng viện Mỹ ngày 4/3, Phó trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng Mỹ đặc trách về Đông Á ông David Helvey cho biết, “Chúng ta hiện vẫn lo ngại về sự thiếu minh bạch trong việc Trung Quốc gia tăng sức mạnh quân sự và cách hành xử trên biển ngày càng quyết đoán, thể hiện rõ khi nước này tuyên bố thiết lập Vùng Nhận diện Phòng không ở Biển Hoa Đông và tiếp tục gây sức ép với các bên tranh chấp khác ở Biển Đông dựa trên yêu sách đường chín đoạn. Chúng ta khuyến khích tất cả các bên, gồm cả Trung Quốc, từ bỏ hành động đe dọa, cưỡng ép; đưa ra các yêu sách dựa trên các nguyên tắc của luật pháp quốc tế, theo đuổi những yêu sách này một cách hòa bình. Bước đi hữu ích đầu tiên là sớm đạt được Bộ quy tắc Ứng xử giữa ASEAN-Trung Quốc ở Biển Đông.”

Mỹ kêu gọi Trung Quốc minh bạch trong hoạt động quân sự. Phát biểu tại hội thảo do Trung tâm An ninh Quốc tế Brent Scowcroft

thuộc Hội đồng Đại Tây Dương tổ chức hôm 6/3, Đô đốc Samuel Locklear cho biết hợp tác quân sự giữa Mỹ-Trung đã cải thiện thông qua việc gia tăng đối thoại và tham gia vào các diễn đàn toàn cầu. Theo ông Locklear, các hành động phát triển quân sự của Trung Quốc không có gì là bất thường đối với một nền kinh tế đang tăng trưởng, một quốc gia đang trỗi dậy như Trung Quốc, nhưng người đứng đầu Bộ Chỉ huy Thái Bình Dương Hoa Kỳ nhấn mạnh: “Điều tôi quan tâm là Trung Quốc sẽ sử dụng quân đội mà họ đang xây dựng vào mục đích như thế nào, cách họ nói và cách họ chứng minh cho việc sử dụng này. Nếu sức mạnh quân sự đó được dùng để uy hiếp những nước láng giềng buộc họ phải từ bỏ các tiến trình pháp lý để phân định các tuyên bố chủ quyền một cách chính đáng thì việc đó sẽ trở thành vấn đề.”

Quan hệ các nước

Hội nghị không chính thức Tư lệnh Lực lượng Quốc phòng các nước ASEAN lần thứ 11. Hội nghị diễn ra tại thủ đô Naypyitaw của Myanmar hôm 4/3 với chủ đề “Hòa bình và thịnh vượng của Cộng đồng ASEAN.” Các nhà lãnh đạo, chỉ huy quân đội các nước ASEAN sẽ thảo luận các biện pháp tăng cường lòng tin, sự phối hợp giữa quân đội các nước ASEAN để trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm, nhằm cùng nhau đối phó với các thách thức an ninh chung. **Tuyên bố chung** của hội nghị đưa ra hôm 5/3 nêu rõ, “việc sớm hoàn tất COC trên Biển Đông đóng vai trò then chốt đối với an ninh biển và một môi trường an ninh ổn định trong khu vực”. Phát biểu với báo giới tại cuộc họp báo cùng ngày, Tổng tư lệnh quân đội Myanmar – Thống tướng Min Aung Hling nhấn mạnh tầm quan trọng của các giải pháp hòa bình trong việc giải quyết tranh chấp, “Quân đội Myanmar tin tưởng rằng tranh chấp trên biển Đông nên được giải quyết một cách hòa bình, giữa các bên có liên

quan đến tranh chấp, theo phương thức song phương hoặc đa phương.”

Đối thoại ASEAN và Ấn Độ lần thứ 6. Đối thoại thường niên ASEAN - Ấn Độ lần thứ sáu đã khai mạc tại New Delhi chiều ngày 6/3, với chủ đề “Thực hiện tầm nhìn ASEAN-Ấn Độ về Đối tác và Thịnh vượng.” Phát biểu khai mạc, Ngoại trưởng Ấn Độ Salman Khurshid nhấn mạnh rằng trong sáu năm qua, Đối thoại Delhi đã thúc đẩy Ấn Độ và ASEAN hướng tới một cuộc đối thoại mở rộng, toàn diện và liên tục. Ngoại trưởng Khurshid cho biết ASEAN và Ấn Độ hiện có 26 cơ chế đối thoại thường xuyên trên nhiều lĩnh vực. Hai bên sẽ tiếp tục thực hiện Kế hoạch hành động ASEAN-Ấn Độ năm 2010-2015, đặc biệt hợp tác trong lĩnh vực công nghệ thông tin, không gian, khoa học và công nghệ.

Mỹ - Philippines tiến hành Đối thoại chiến lược song phương. Hai nước tổ chức Đối thoại chiến lược song phương lần thứ 4 từ 6-7/3 tại Washington, Mỹ. Tham gia đối thoại về phía Mỹ có Trợ lý Ngoại trưởng Daniel Russel và Quyền Trợ lý Bộ trưởng Quốc phòng Kelly Magsamen, phía Philippines có Thứ trưởng Ngoại giao Philippines Evan P.Garcia và Thứ trưởng Quốc phòng Pio F.Batino. Trong tuyên bố chung đưa ra sau cuộc họp, hai bên tái khẳng định cam kết đối với Hiệp ước Phòng thủ Tương hỗ năm 1951, tiếp tục thảo luận các biện pháp mở rộng

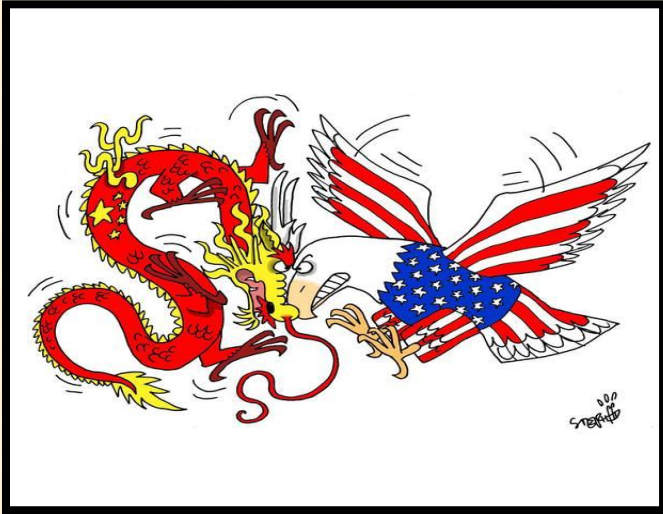
quan hệ đối tác Mỹ-Philippines theo tinh thần Tuyên bố Manila tháng 11-2011, mở rộng hợp tác trên các lĩnh vực hàng hải, ứng phó thảm họa, thực thi luật pháp. Về Biển Đông, hai bên khẳng định tầm quan trọng của việc gìn giữ hòa bình và ổn định trong khu vực, tôn trọng luật pháp quốc tế, ủng hộ tự do hàng hải và hàng không, nhất trí giải quyết hòa bình đối với tranh chấp Biển Đông phù hợp với luật pháp quốc tế và thông qua các biện pháp ngoại giao, hòa bình như trọng tài quốc tế, nhấn mạnh các yếu sách biển phải dựa trên các thực thể đất phù hợp với luật pháp quốc tế, bao gồm UNCLOS 1982.

Việt - Mỹ tiếp tục duy trì hòa bình ở Biển Đông. Ngày 4/3, Thứ trưởng Ngoại giao phụ trách chính trị Hoa Kỳ Wendy Sherman đã tới thăm Việt Nam. Tại các cuộc tiếp xúc, Việt Nam khẳng định coi trọng quan hệ với Mỹ; đề nghị hai bên tăng cường trao đổi đoàn các cấp, các bộ, ngành, đặc biệt là các chuyên thăm cấp cao. Thứ trưởng Wendy Sherman đánh giá cao vai trò của Việt Nam ở khu vực, nhấn mạnh Mỹ coi trọng quan hệ với Việt Nam. Hai bên khẳng định tiếp tục cùng đóng góp vào việc duy trì hòa bình, ổn định, hợp tác ở Biển Đông, đảm bảo tự do và an toàn, an ninh hàng hải; nhất trí những tranh chấp chủ quyền ở Biển Đông cần được giải quyết bằng các biện pháp hòa bình và trên cơ sở luật pháp quốc tế, nhất là UNCLOS 1982, nghiêm túc thực hiện DOC, sớm tiến tới COC.

Philippines muốn hợp tác với Trung Quốc khai thác dầu khí ở Biển Đông? Tập đoàn dầu khí Philex Petroleum của Philippines tiếp tục quan tâm tới đối tác Tổng công ty dầu khí hải dương Trung Quốc (CNOOC) cho dự án thăm dò và khai thác chung dầu khí ở Biển Đông. Chủ tịch Philex Petroleum ông Manuel Pangilinan hôm 4/3 cho biết tập đoàn này đã không gặp đại diện của CNOOC kể từ cuộc họp 2 bên tại Hồng Kông vào quý 1 năm ngoái, nhưng sẵn sàng để đàm phán với CNOOC một lần nữa. Philex Petroleum là cổ đông kiểm soát của công ty liên doanh Forum Energy có trụ sở tại London, được chính phủ Philippines chỉ định thăm dò dầu khí tại Bãi Cỏ Rong. Tháng 10/2012, Forum Energy đã dừng việc thăm dò tại khu vực này do tàu hải quân Trung Quốc quấy rối. Theo ông Pangilinan, “Chúng tôi không phải một hãng dầu khí lớn. Chúng tôi phải hợp tác với một bên nào đó có tiềm lực.”

Tàu hải quân Singapore thăm Việt Nam. Sáng 4/3, tàu RSS Resolution mang số hiệu 208 cùng 250 thủy thủ đoàn, thuộc lực lượng Hải quân Singapore cập cảng Tiên Sa, bắt đầu chuyến thăm hữu nghị TP. Đà Nẵng. Đây là chuyến thăm trong khuôn khổ hoạt động trao đổi, hợp tác giữa hải quân hai nước Việt Nam- Singapore nhằm thúc đẩy mối quan hệ hợp tác hữu nghị giữa 2 nước. Trước khi rời Việt Nam vào ngày 7/4, lực lượng hải quân hai nước sẽ có cuộc diễn tập song phương về tìm kiếm, cứu nạn trên biển.

Phân tích và đánh giá

“Mỹ đang cứng rắn hơn đối với tranh chấp biển?” của *Priscilla A. Tacujan*. Tại buổi điều trần trước Quốc hội Mỹ, Trợ lý Ngoại trưởng phụ trách khu vực Đông Á và Thái Bình Dương, ông Danny Russel đã đề xuất ý tưởng thiết lập một khuôn khổ pháp lý khả dĩ để thông qua đó đánh giá và giải quyết tranh chấp tại Biển Đông và Biển Hoa Đông. Vậy, một khuôn khổ pháp lý quốc tế có tác động như thế nào đến việc giải quyết tranh chấp biển tại Châu Á Thái Bình Dương? Việc thiết lập một khuôn khổ pháp lý quốc tế để làm cơ sở cho việc giải quyết tranh chấp sẽ giúp định hình các động thái trong khu vực, từ đó tạo điều kiện cho việc giải quyết nhanh chóng và triệt để các tranh chấp. Một cơ chế như vậy cũng sẽ giúp các quốc gia đang sử dụng đến luật pháp quốc tế để đối phó với Trung Quốc có thêm niềm tin. Đồng thời điều này cũng

khiến các quốc gia đang sử dụng đến các biện pháp như xâm lấn lãnh thổ hay chiếm hữu lãnh thổ rơi vào thế bị động. Khuôn khổ này cũng giúp ASEAN và các tổ chức khu vực khác có được sự ủng hộ và sự tự tin hơn khi họ muốn thông qua các cuộc đàm phán song phương để giải quyết tranh chấp. Tuy nhiên, không ai chắc chắn được rằng liệu một khuôn khổ như vậy có được thực thi để giúp giải quyết tranh chấp lãnh thổ hay không, khi mà Trung Quốc đã nhiều lần tuyên bố rằng nước này sẽ không tuân thủ theo các phán quyết của tòa án quốc tế. Do đó, nếu các quốc gia có tranh chấp muốn dùng đến luật pháp quốc tế để giải quyết tranh chấp thì họ cần phải theo đuổi một chiến lược đa chiều bao gồm cả các cách tiếp cận ngoại giao và quân sự. Để phương án phân xử bằng trọng tài hay sử dụng các cuộc đàm phán đa phương có thể diễn ra, các quốc gia cần có sự hỗ trợ của các liên minh an ninh cùng với các lực lượng nước ngoài sẵn sàng trợ giúp. Luật pháp quốc tế đã cung cấp một bộ các quy tắc để đàm phán, tương tác và giải quyết tranh chấp. Đây là công cụ có sẵn dành cho những quốc gia ven biển tại khu vực, những quốc gia đã bị ảnh hưởng nặng nề về cả chính trị và ngoại giao bởi vấn đề tranh chấp biển đã kéo dài hàng thập kỷ qua. Tuy nhiên luật pháp quốc tế cũng cần phải có sức mạnh đi kèm. Với việc đưa ra lời ủng hộ đối với cách tiếp cận dựa trên

luật pháp để giải quyết tranh chấp, đi kèm với đó là thiết lập các liên minh quân sự hùng mạnh, Mỹ đã ngầm đưa ra lời cảnh báo đối với Trung Quốc.

“Tham vọng lãnh thổ của Trung Quốc: Thách thức cho các nước láng giềng?” của *Nah Liang Tuang*. Ngày 20/1, một đội tàu thuộc Hải quân Trung Quốc gồm hai tàu khu trục, một tàu đổ bộ, và có thể cả một tàu ngầm hộ tống, rời căn cứ hải quân của Trung Quốc trên đảo Hải Nam để tiến hành chuyến đi kéo dài 3 tuần trong đó có hoạt động tuần tra xung quanh quần đảo Hoàng Sa, tổ chức một buổi lễ kỷ niệm trên boong tàu vào ngày 26/1 nhằm tái khẳng định chủ quyền của Bắc Kinh đối với Bãi cạn James, khu vực mà Malaysia cũng tuyên bố chủ quyền và cách bờ biển Malaysia 50 dặm, sau đó biên đội tàu này đi tới khu vực Tây Thái Bình Dương để tổ chức cuộc tập trận bắn đạn thật vào ngày 3/2, trước khi quay trở lại Trung Quốc vào ngày 11/2. Đặt trong bối cảnh sức mạnh hiện tại của hải quân Malaysia và hải quân Việt Nam, Trung

Quốc đang có khoảng thời gian từ 2 năm cho đến 4 năm trước khi năng lực hải quân của Việt Nam và Malaysia được cải thiện và đủ sức thách thức tham vọng bành trướng trên biển của Trung Quốc. Trong khoảng thời gian này, có lẽ PLAN sẽ xây dựng thêm nhiều công trình tại các đảo không được chiếm đóng tại quần đảo Trường Sa, tăng cường thêm binh lính tại các khu vực tranh chấp và thiết lập thêm nhiều dấu hiệu đánh dấu chủ quyền tại các thực thể ngập nước tại đây như các rạn san hô hoặc các bãi cạn. Theo đó, sự bá quyền của Trung Quốc tại quần đảo Trường Sa sẽ khiến an ninh trên biển của Malaysia và Việt Nam bị đe dọa, bởi Bắc Kinh sẽ coi vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) 200 hải lý xung quanh các đảo tranh chấp như là vùng lãnh hải của họ, từ đó lấy đi phần lớn diện tích vùng EEZ hợp pháp của Malaysia và Việt Nam. Trước khi các chương trình xây dựng sức mạnh hải quân hoàn thành, Việt Nam và Malaysia không thể phó mặc sự thống trị khu vực của Trung Quốc. Hà Nội và Kuala Lumpur có thể thực hiện các biện pháp tạm thời để kiểm soát các động thái của Trung Quốc. Ví dụ, hải quân Việt Nam và hải quân Malaysia có thể rút ngắn khoảng thời gian thử nghiệm trên biển trong chu kỳ triển khai của mình để có thể có thêm thời gian hơn cho hoạt động tuần tra, tận dụng các tàu của lực lượng cảnh sát biển để hỗ trợ tuần tra xung quanh vùng EEZ và thậm chí là đầu tư thêm nguồn lực để thực hiện nhiều hơn các cuộc tuần tra trên biển hoặc thực thi chủ quyền trên bầu trời với các khí

tài trên không hiện có. Về cơ bản, các quốc gia nhỏ hơn trong khu vực không nên để Trung Quốc khuất phục. Bởi chủ nghĩa hiện thực đã ngầm nói rằng “bạn không thể sở hữu nếu như bạn không thể bảo vệ.” Nếu Malaysia và Việt Nam, trong thời gian cán cân sức mạnh trên biển được định hình, thể hiện được quyết tâm bảo vệ các vùng lãnh thổ mà họ tuyên bố chủ quyền, Bắc Kinh chắc chắn sẽ phải đắn đo trong hành động của mình.

“Thời điểm để Indonesia thể hiện vai trò trong ASEAN?” của *Vikram Nehru, Nadia Bulkin*. ASEAN đang ở trong một thời khắc quan trọng. Sau hội nhập kinh tế mạnh mẽ và sau 4 thập kỷ tăng trưởng không ngừng, 10 quốc gia ASEAN đã phần nào thể hiện được ảnh hưởng của mình trong các vấn đề của Châu Á và thế giới. Tuy nhiên trong bối cảnh ngày càng có nhiều các thách thức mới, ASEAN cần phải thích nghi một cách nhanh chóng để có thể duy trì sức mạnh của mình. Sự trỗi dậy của Trung Quốc đang tạo ra những thay đổi trong cán cân quyền lực của thế giới. Cùng với chiến lược “xoay trục” của Mỹ tới Châu Á, những sự thay đổi này đang đe dọa tới sự ổn định của Châu Á. Trong những thời điểm khó khăn, ASEAN thường trông chờ vào sự lãnh đạo của Indonesia. Với lợi thế là quốc gia có diện tích rộng lớn, có sức mạnh kinh tế và một phần nào đó là sức mạnh quân sự, Indonesia chính là quốc gia đứng ở vị trí số 1 trong cộng đồng ASEAN. Ở ngoài khu vực, sức mạnh của Indonesia được củng cố

với vai trò nổi bật của họ trong G-20, trong Diễn đàn Hợp tác Kinh tế Châu Á Thái Bình Dương, trong WTO và trong các chương trình ngoại giao về biến đổi khí hậu. Hiện Đông Nam Á đang phải đối mặt với một nguy cơ an ninh mới. Nguy cơ này bắt nguồn từ sự trỗi dậy trở thành một cường quốc quân sự của Trung Quốc, và thách thức mà nước này đặt ra cho một nước Mỹ đang dần suy yếu và phải phân tán sức mạnh tại nhiều nơi. Để bảo vệ các lợi ích của mình, các quốc gia tại Đông Nam Á không thể chỉ dựa sự hỗ trợ từ các đối tác chiến lược. Họ phải tự xây dựng năng lực cho mình. Không có gì ngạc nhiên khi các quốc gia Đông Nam Á hiện đang ở trong nhóm các quốc gia có chỉ tiêu quốc phòng cao nhất trên thế giới. Tuy nhiên không có quốc gia Đông Nam Á có khả năng để đối đầu trực diện với Trung Quốc. Con đường phía trước của ASEAN đó là họ bắt buộc phải tăng cường quan hệ an ninh nội khối và xây dựng mối quan hệ an ninh với các đối tác chiến lược. Trong quá trình này, ASEAN và các diễn đàn an ninh khác của khối không nên chỉ dừng ở mức độ chia sẻ thông tin mà nên mở rộng ra cả các phương diện như hợp tác quốc phòng, giải quyết xung đột và ngăn ngừa xung đột. Tương lai của Indonesia gắn liền với khu vực Đông Nam Á. Nếu họ muốn tự tạo nên môi trường địa chiến lược có lợi cho mình, nước này cần phải hợp tác với các quốc gia láng giềng để củng cố cho thể chế an ninh của khu vực. ASEAN cần phải xây dựng một khuôn khổ an ninh đủ sức mạnh để bảo vệ các lợi ích sống

còn của khu vực và chủ quyền lãnh thổ của các nước thành viên. Trong quá khứ, khi ASEAN cần sự lãnh đạo quyết liệt thì Indonesia đã hoàn thành được nhiệm vụ này. Và đây là thời điểm mà Indonesia cần phải tiếp tục thể hiện vai trò của mình.

“Đội tàu dân sự Trung Quốc: Lực lượng đáng gờm tại các vùng biển Châu Á?” của *Megha*

Rajagopalan và *Greg Torode*. Từ việc quấy rối tàu cá Philippines và giám sát hoạt động thăm dò dầu khí ngoài khơi Việt Nam cho đến việc chơi trò “mèo vờn chuột” với lực lượng tuần duyên Nhật Bản, đội tàu tuần tra dân sự của Trung Quốc đã trở thành lực lượng thực thi pháp luật trên các vùng biển có tranh chấp tại Châu Á. Các tàu của lực lượng cảnh sát biển mới được hợp nhất gần đây của Trung Quốc thường xuyên xuất hiện xung quanh các vùng đảo và bãi cạn có tranh chấp tại Biển Đông và Biển Hoa Đông. Cho dù các tàu này không được trang bị vũ trang giống như các tàu quân sự - từ đó giảm thiểu nguy cơ xảy ra đối đầu - tuy nhiên sự xuất hiện của chúng vẫn là cách thức hiệu quả để thể hiện chủ quyền. “Số lượng các tàu thuộc lực lượng giám sát trên biển đã tăng trong vài năm qua, điều này cho thấy lực lượng này đang được phía Trung Quốc tăng cường đầu tư và ngày càng có vai trò quan trọng”, ông Dean Cheng tại Quỹ Heritage có trụ sở tại Washington nhận xét, “Đây là các tàu lớn và có thể được dùng để đe

dọa đối phương”. Các tàu dân sự của Bắc Kinh hiện giờ đang mở rộng tuần tra về cả hai hướng trên Biển Đông. Theo các quan chức hải quân và các nhà phân tích khu vực, các tàu này đã nhiều lần tuần tra xung quanh Bãi cạn Scarborough và Bãi Cỏ Mây, cũng như tuần tra quanh vùng biển có tranh chấp ở phía Nam của Việt Nam, gần với các lô thăm dò dầu khí mà Hà Nội đang mời thầu. “Sử dụng các tàu này chính là cách mà Trung Quốc dùng để khẳng định một cách thường xuyên chủ quyền của họ tại khu vực có tranh chấp - và do đó, chúng ta có lý do để nhìn chúng dưới góc độ tiêu cực”, một quan chức hải quân tại khu vực cho biết. Ngoài ra, các tàu dân sự này cũng đóng vai trò “đôi đầu” tại Biển Hoa Đông và Biển Đông, ông James Fanell, giám đốc cơ quan thông tin và tình báo thuộc Hạm đội Thái Bình Dương của Mỹ cho biết, “Các con tàu này quấy rối những nước láng giềng của Trung Quốc, trong khi đó các tàu hải quân của PLA - lực lượng bảo vệ cho các tàu dân sự - thực hiện các chuyến viếng thăm tới nhiều nước tại khu vực để hứa hẹn về mối quan hệ hữu nghị và hợp tác. Chúng ta đã nghe nhiều quan chức cấp cao của PLA nói rằng hải quân PLA và lực lượng tuần duyên của Trung Quốc không được phối hợp tốt. Điều này là không đúng. Chiến dịch này đã được Bắc Kinh phối hợp một cách nhuần nhuyễn.”

Thực hiện: Đinh Tuấn Anh

Vũ Quang Tiệp